

Fråga om en polisman får åläggas disciplinpåföljden varning för att han glömt sitt tjänstevapen med tillhörande ammunition i omklädningsrummet i polishuset.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2016-03-23
StockholmDom nr 20/16
Mål nr A 66/15**KÄRANDE**

Svenska Polisförbundet, Box 5583, 114 85 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Susanna Kjällström, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

Staten genom Polismyndigheten, Box 12256, 102 26 Stockholm
Ombud: arbetsrättsjuristen Camilla Örndahl, Polismyndigheten, Sektionen för
arbetsgivarpolitik/avtal, HR-avdelningen, 106 75 Stockholm

SAKEN

undanröjande av disciplinpåföljd

Bakgrund och yrkanden m.m.

Mellan staten och Svenska Polisförbundet (Polisförbundet) gäller kollektivavtal. U.B. är medlem i Polisförbundet. Han är yttre befäl och avdelningschef vid Särskilda Polistaktiken (SPT) vid Norrmalmspolisen. Efter en dags tjänstgöring i samband med ett fotbollsderby den 13 augusti 2014, lämnade han under natten till den 14 augusti 2014 kvar sitt tjänstevapen med ammunition utan uppsikt på en bänk i omklädningsrummet i polishuset.

Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd beslutade den 17 december 2014 att ålägga U.B. disciplinpåföljd i form av varning enligt 14 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA). I sitt beslut anförde nämnden följande.

I ärendet är ostridigt att du glömt kvar ditt laddade tjänstevapen på en bänk i omklädningsrummet. Det är av största vikt att den utrustning som en polis fått sig tilldelad hanteras så att den inte förloras och riskerar att komma i orätta händer. Detta gäller inte minst skjutvapen och ammunition. Du har genom ditt agerande av oaktsamhet åsidosatt vad som ålegat dig i anställningen och felet kan inte betraktas som ringa.

Med hänsyn till att utrustningen kommit att glömmas i polishuset inom skalskyddet dit allmänheten inte har fritt tillträde är strängare påföljd än varning inte påkallad.

Två ledamöter av personalansvarsnämnden var skiljaktiga och ansåg att U.B. inte skulle åläggas någon disciplinpåföljd eftersom förseelsen, med hänsyn till förmildrande omständigheter, var ringa.

Polisförbundet har yrkat att Arbetsdomstolen ska undanröja disciplinpåföljden.

Staten har bestritt bifall till käromålet.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till utveckling av sin talan anfört i huvudsak följande.

Polisförbundet

U.B. är sedan 2005 avdelningschef vid SPT vid Norrmalmspolisen. Avdelningen består av honom själv och 34 andra poliser. Under en kommandering är avdelningen uppdelad i fyra grupper som leds av en gruppchef. Grupperna befinner sig i var sin polispiketbuss.

U.B. har som avdelningschef ett stort ansvar, innefattande arbetsmiljöansvar, för poliserna på avdelningen. I detta ligger bl.a. att han vid slutet av ett arbetspass ska hålla en debriefing och vidarebefordra information om eventuella skadade kolleger, tillbud och arbetsskador till insatschefen. Denne har sedan till uppgift att vidarebefordra information till bl.a. Arbetsmiljöverket.

Den 13 augusti 2014 hanterade U.B:s avdelning händelser vid ett fotbollsderby mellan AIK och Djurgården. Det var en besvärlig situation, som U.B. själv redogör för i sitt förhör. Omkring kl. 02.15 den 14 augusti 2014 glömde han kvar sitt tjänstevapen med tillhörande ammunition på en bänk i omklädningsrummet. Omklädningsrummet är endast avsett för poliser och finns inom det s.k. skalskyddet på polishuset. Vid denna tidpunkt - mitt i natten - vistas inga civilanställda inom skalskyddet. Kl. 02.30 hittade en kollega det kvarglömda vapnet, omhändertog detta och underrättade U.B. Kollegan upprättade därefter en anmälan i enlighet med gällande rutiner.

Redan samma dag, den 14 augusti 2014, beslutade åklagare att inte inleda förundersökning rörande misstanke om tjänstefel då det inte fanns anledning att anta att brott hörande under allmänt åtal hade förövats. Polismyndigheten valde dock att gå vidare med ärendet, och personalansvarsnämnden har meddelat den aktuella disciplinpåföljden i form av varning.

Som grund för att disciplinpåföljden ska undanröjas görs i första hand gällande att det som har lagts U.B. till last inte har utgjort ett sådant åsidosättande av hans skyldigheter i anställningen att en disciplinpåföljd kan meddelas. Det har inte funnits någon risk för att vapnet skulle hamna i obehöriga händer eller på annat sätt gå förlorat.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att U.B:s agerande har inneburit ett åsidosättande av hans skyldigheter i anställningen, görs i andra hand gällande att felet med hänsyn till samtliga omständigheter ska anses som ringa och att disciplinpåföljd därför inte får meddelas.

Staten

Huvudfrågan i målet är om det fel som U.B. gjort sig skyldig till är att betrakta som ringa eller inte. Enligt 14 § LOA får en arbetstagare, som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen, meddelas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse. Om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa, får någon påföljd inte meddelas. Av 15 § LOA följer att disciplinpåföljd kan meddelas i form av varning och löneavdrag.

För poliser gäller utöver LOA även andra regelverk, bl.a. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens skjutvapen m.m. (RPSFS 2012:14). I 14 § andra stycket i sistnämnda författning föreskrivs att skjutvapen, ammunition och kompletterande utrustning ska handhas på ett aktsamt sätt så att inte någon obehörig kommer åt dessa eller att dessa på något annat sätt går förlorade.

Den 17 december 2014 meddelades U.B. en varning för sitt agerande med avseende på tjänstevapnet med tillhörande ammunition den 14 augusti 2014. Som skäl för varningen angavs att det är av största vikt att den utrustning som en polis tilldelas hanteras så att den inte förloras eller riskerar att hamna i orätta händer. Detta gäller inte minst skjutvapen och ammunition. U.B. har genom sitt agerande av oaktsamhet åsidosatt vad som ålegat honom i anställningen. Felet kan inte anses som ringa. Med hänsyn till att utrustningen glömts kvar i polishuset och inom skalskyddet, på en plats dit allmänheten inte har fritt tillträde, bedömdes en strängare disciplinpåföljd än varning inte vara påkallad.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på Polisförbundets begäran hållits förhör med U.B.

U.B. har berättat i huvudsak följande.

Han har arbetat som polis sedan 1993. Han blev arbetsledare och yttre befäl 1999.

Efter kravaller i Göteborg 2001 började polisen bygga upp en organisation för att kunna hantera den sortens situationer på ett säkrare sätt. År 2005 bildades SPT, som bl.a. sysslar med s.k. kommenderingar, vid vilka enheten stärker upp den vanliga polisverksamheten. Vid en normal fotbollsmatch, utan högre risk, sätts det in som mest 30–40 poliser. Vid ett derby, där det finns risk för att supportrar drabbar samman, sätts det vanligen in drygt 200 poliser. Förutom U.B:s avdelning och fem andra avdelningar i uniform, sätts det in civila poliser, s.k. dialogpoliser, rytteri, hundar och särskilda fordon för att kunna möta ganska kraftigt våld.

U.B. har, i egenskap av avdelningschef, personal- och arbetsmiljöansvar för sina underlydande. Dagen före en kommendering håller han en taktikgenomgång och återkopplar vikten av att bära sin skyddsutrustning. Efter en insats hålls det alltid ett avslutande samtal, varvid man går igenom vad som har hänt, inventerar skador och stämmer av att alla mår bra. Om det inträffar en arbetsskada eller

annat tillbud, måste detta hanteras snabbt. U.B. genomför en debriefing, och det ska hållas avlastningssamtal och utredas om det behövs ytterligare stöd. Anmälan till Arbetsmiljöverket ska göras inom 24 timmar, och det förs i detta sammanhang en dialog mellan U.B. och insatschefen.

Den 13 augusti 2014 spelades en fotbollsmatch mellan AIK och Djurgården. Det hölls en genomgång dagen före matchen, angående hur man skulle hantera supportrarna. Det bedömdes finnas mellan 80 och 100 s.k. risksupportrar på var sida. U.B:s uppdrag var att hantera AIK-supportrarna, på vars hemmaplan, Friends Arena, matchen skulle spelas. Den planerade taktiken var att polisen skulle begränsa risksupportrarnas frihet och hindra dem från att kunna mötas. En sådan manöver innebär dock att polisen i stället blir risksupportrarnas mål, vilket kan innebära att polisen bemöts med kraftigt våld.

Den aktuella insatsen gick bra. Det var nära att supportrarna möttes utanför arenan, men polisen lyckades hålla dem isär. Supportrarna forcerade då ingångarna till arenan, vilket medförde att den kroppsvisitering som annars brukar göras inte kom att genomföras. Detta ledde till att det fördes in bengaliska eldar som sedan brändes inne på arenan. 40–50 AIK-supportrar tog sig över till Djurgårdsläktaren och de båda sidorna var nära att komma åt varandra. Flera polisavdelningar gick emellan och det utdelades slag och sparkar samt kastades föremål. Flera poliser blev skadade i detta sammanhang, men man lyckades sära på supportrarna och matchen kunde fortsätta som planerat. Supportrarna var frustrerade när de lämnade arenan, och polisen bemöttes med våld. Djurgårdssupportrarna åkte in till city. U.B:s avdelning höll koll på AIK-supportrarna som satt på sina krogar. Läget var rätt lugnt.

U.B:s avdelning avslutade sin kommendering omkring kl. 00.00-00.30. Medan U.B. höll avslutningssamtal startade ett större bråk i Vasastan i city. Det visade sig att AIK- och Djurgårdssupportrarna hade väntat ut polisen. U.B:s avdelning åkte till platsen och hanterade bråket. Det var ganska rörigt, med kanske 50 eller 60 supportrar på platsen. Några supportrar greps och några avlägsnades från platsen. U.B. fick mot slutet av denna insats inte något helhetsgrepp om sin personal. En kollega skadades i handen, avdelningen splittrades och kolleger åkte åt olika håll. U.B. fick tag på några gruppchefer, dock inte den inom vars grupp den skadade kollegan befann sig. Man hade enats om att träffas i befälsrummet, men det mötet fördröjdes. U.B. gick in i omklädningsrummet men hittade inte den kollega han letade efter där. Han tänkte att när han ändå befann sig i omklädningsrummet, kunde han lika gärna byta om. Normalt sett är rutinen den att man först låser in vapnet och byter batteri till radion, och därefter byter om. Den här gången frångick U.B. dock sina rutiner och bytte om först. Därefter gick han till befälsrummet, då han var angelägen att snabbt få tag på den gruppchef vars medarbetare hade skadats och åkt till sjukhus, innan de missade varandra. Vapnet blev liggande på bänken i omklädningsrummet. U.B. träffade sedan gruppchefen och stämde av. Därefter åkte han hem, och när han kommit hem såg han att han hade missade samtal på telefonen. Han ringde tillbaka och fick då veta, att han hade glömt vapnet på bänken i omklädningsrummet och att detta hade hittats av en kollega. Vid denna tidpunkt – mitt på natten – är det bara poliser som rör sig i omklädningsrummet.

Domskäl

LOA innehåller regler om disciplinpåföljd för statligt anställda (jfr 1 § och 3 § LOA). Enligt 14 § LOA får en arbetstagare, som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen, meddelas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse. Om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa, får dock inte någon påföljd meddelas. Med disciplinpåföljd avses varning och löneavdrag (15 § LOA).

Åklagaren har beslutat att inte inleda förundersökning med motivering att det inte finns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats (jfr 18 § LOA).

Parterna er oense om det funnits förutsättningar för Polismyndigheten att ålägga U.B. disciplinpåföljd i form av varning för att han under natten till den 14 augusti 2014 lämnat kvar sitt tjänstevapen med ammunition utan uppsikt på en bänk i omklädningsrummet i polishuset. Frågan är dels om han uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosatt sina skyldigheter i anställningen, dels om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa.

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens skjutvapen m.m. (RPSFS 2012:14) ska skjutvapen, ammunition och kompletterande utrustning handhas på ett aktsamt sätt så att inte någon obehörig kommer åt dessa eller att dessa på något annat sätt går förlorade. Av förhöret med U.B. framgår att rutinen är att vapen och ammunition ska låsas in på visst sätt, att han var väl medveten om den rutinen men att han vid det aktuella tillfället glömde att låsa in sitt vapen.

Det är redan härigenom klarlagt att U.B. av oaktsamhet brutit mot sina skyldigheter i anställningen. Frågan är då om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa.

Det finns inte skäl att ifrågasätta att anledningen till att U.B. vid det aktuella tillfället glömde att låsa in vapen och ammunition är att söka i det långa och utomordentligt pressande arbetspass han just genomfört och den osäkerhet som vid slutet av passet rådde om situationen för personalen på hans avdelning. Det har inte framkommit eller gjorts gällande annat än att det inträffade var en engångshändelse och att U.B. är en ansvarskännande och duktig polis som ser seriöst på att följa de rutiner som gäller för hantering av vapen och ammunition.

Som personalansvarsnämnden anfört är det av största vikt att vapen och ammunition inom polisen hanteras så att de inte förloras eller riskerar att komma i orätta händer. Det måste därför enligt Arbetsdomstolens mening ställas stora krav på polismän att följa de rutiner som gäller för hantering av vapen och ammunition och det måste krävas att de följer rutinerna även i en sådan pressad situation som U.B. befann sig i. U.B:s agerande har – trots att vapnet glömdes inom skalskyddet på polishuset och mitt i natten – inneburit en beaktansvärd risk för att vapnet skulle hamna i orätta händer.

Mot bakgrund härav finner Arbetsdomstolen vid en samlad bedömning att omständigheterna inte varit sådana att felet kan anses som ringa. Polisförbundets yrkande om undanröjande av den varning som U.B. tilldelades den 17 december 2014 ska därför avslås.

Vid denna utgång ska Polisförbundet betala ersättning för statens rättegångskostnad. Om beloppets storlek råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Svenska Polisförbundets talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Svenska Polisförbundet att betala ersättning till staten genom Polismyndigheten för rättegångskostnad med 54 684 kr avseende ombudsarvode jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.

Ledamöter: Jonas Malmberg, Cecilia Tallkvist, Inga Jerkeman, Charlott Richardson, Göran Söderlöf, Gerald Lindberg och Annette Carnhede. Enhälligt.

Rättssekreterare: Pontus Woxner